

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban évről-évre:
 Egész évre — 16 kor.
 Negyedévre — 4 „
 Helyben kábesz kérése:
 Egész évre — 20 kor.
 Negyedévre — 5 „
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre — 24 kor.
 Negyedévre — 6 „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 keddnap utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kérésekre visszajáró
 vagy megfizetésre nem vállalkozik.

Hirdetések és hirdetések a
 kiadóhivatalban intézendők.

Árnyék minden áron 3 fillér.

NAGYVÁRAD, június 2.

A Lloyd bukfenchezik.

Nagy cikket ír a Pester Lloyd a nagyváradai jogakadémia ügyéről a pünkösdi számban. Olyan unikum ez a fejtegetés, hogy érdemes vele foglalkozni.

Kezdi természetesen azzal, hogy neki-megy a tanári karnak. Böven elhalmozza őket mindazon czimekkel, melyektől napok óta hemzseg a liberális sajtó, és sajnálja, hogy a pünkösdi Szentlélek nem szállotta meg a reactionarius tanárok lelkét.

Ez eddig megszokott dolog.

Most jön az érdekes. Attér Somló elveire. Így beszél: Somló ur »aki még az ifjuság rózsáulmaiban ringatózik« s aki »szeretettel méltó tulzással dicsőíti az evolutio tanát,« maga sem értette meg ezt az elvet. Somló ur »még kitartó tanulmányozását igényli ennek a felfogásnak, hogy megszabaduljon azon egyoldalúságtól, melybe esett.«

Attérvén Somló egyes elveinek bírálataiba, szószerint ezeket mondja: »Az evolutio, mint a régi tapasztalat bizonyítja, fokról-fokra történik. In natura non est saltus. Egyik fok a másikon emelkedik, a későbbit az előbbi támogatja, és csak az életerős alaphoz keletkezhetik egészséges továbbfejlődés. Fejlődés tehát nem a létező megsemmisítése, mert ez a haladást csak akkor gátolja, ha poshadttá és taplóssá válik. A természet maga konzervatívismushoz vezet, megmutatja a szükségleteket, de megmutatja annak

határait is. A Somló tulesapongó elmélete szerint, — mely miatt kollegái elmozdítását kéri, — az öregeknek mindenünnen pusztulni kellene, hogy a tettvágyó ifjuságnak a tért átengedjék, mert az öregség a folytonos haladásnak útjában áll. Ez a meglehetősen komikus atavizmus azon barbár népek korából való, melyekről Herodotosz meséli, hogy az agastyánokat lebunkózták. De hamar rájött a világ arra, hogy az öregeket tisztelje, becsülje, mert megtanulta, hogy az ő tapasztalataik a legértékesebb kincs tudják nyújtani a haladó emberiségnek. Es azért vonuljon be az ifjuság a közhivatalokba, hogy a közület jólétét megővje és fejlessze? Ez valóban a legbiztosabb és leggyorsabb fejlődés lenne, de csupán az általános pusztulás felé! Nem; amit Ikarusnál látunk, mikor rábizzák a nap kocsiját, azt mondja nekünk a mély értelmű Mythos: Seholy sem vagyunk oly kíváncsiak az ujaknak megkísérlésére, mint a való életben. Minden forszírozott dologra, minden erőszakos ujdonságra, ami mindig csak szecessió a jelen gondolkodásból és egészséges izléstől, minden ily dologra renaissance következik, visszatérés az éltető régihez. De mire több beszéd: az ifju tudós majd később nem fogja a fantazmagoriát összetéveszteni az elfogulatlansággal, majd jól megtanulja Marxot, Spencert, Bernsteint majd eljut a teljes világossághoz, mert látszik benne az igazság keresése és az igazság bátorsága és ezek elengedhetetlen kellékei a munkakedvnek tudományos téren.«

Ezt mondja szórul szóra a Pester Lloyd. S mi a consequentia? Hogy a tanári kar mégis elfogult, ostoba stb. stb. De ez csak a Lloyd consequentiája. Bizony ráfért volna, hogy megszállja az igazság lelke.

Mi is levonjuk a consequentiát. Ugyanazon praemissából, a mit a Lloyd adott.

Ha Somló ur Marx és Spencer tanait megérteni még eddig képes nem volt, akkor ne tanítson. Ha éretlen, várjon, míg megéri; ha kiforratlan, forrjon ki előbb. Az, hogy valamikor még ember lesz belőle, még nem qualificálja őt arra, hogy akkor tanítson, mikor még nem ért hozzá. Hiszen a Somló ur tétele: egy tanár, ki helytelen dolgokat tanít, három generatio gondolkodásmódját fertőzteti meg. Tessék neki tanulni, s majd ha megemésztette azt, ami még ma megterheli a gyomrát, majd ha ezüst hajkoronával meg fogja érteni, amihez ma nem is konyit, akkor tanítson. Addig várjon.

Ez a consequentiája a Lloyd praemissájának. S ezt vonta le a tanári kar. Ne tessék gondolni, hogy csak egy tagja is e tanári karnak ellensége volna a fontolva haladásnak, de ellensége minden ilyen, »cserebogár a falnak« haladásnak. Tessék haladni gondolkodva, »többet észszel, mint erővel«, nem pedig ész nélkül, izgatással, erőszakkal.

A »Wahrheitsdraug« és »Arbeitsfreudigkeit« egy tanárnak nem elég. Sok minden kell még ehhez, hogy valaki tanár lehessen. Az igazságszomj nem jogczim arra, hogy nemzedékeket félrevezessünk.

De a Pester Lloyd által felsorolt ab-

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A koldus.

— Németből. —

Gyönyörű szép nyárutói nap volt. Az ég felhőtlen tiszta kékje szinte engárgzott a kis villatelep felett; a csönd lágán elringatta a lelket és mondhatatlan jól esett élni, látni a fényt, érezni a meleget és a föld termékenységeinek friss illatát.

Mégis csak gyönyörűség az élet. Különösen egy árnyékos verandán, jó társaságban, felséges ebéd mellett ülve.

Es a társaság nagyon kedélyes volt, az ebéd pedig a felségesét is jobb.

A levest épen elhordták és az inas a halat szolgálta fel.

— Friss tengeri hal — dicsékedett a háziasszony — csak ma reggel érkezett.

— Na ebben a legszegényebb embernek is része lehet — szólt a háziur vállvonogatva.

— Ha meg tudja fogni — szólt az egyik vendég lakonikusan és egy jókora darabot szedett a tányérjára.

A többiek hangosan felkaczagtak.

— Károly bácsi mindig olyan szellemes — vihogott a szőke Erna.

Az idősebb hölgyeket a dolog háztartási része érdekelte inkább.

— Drága? — kérdezte a Károly bácsi felesége a sógorasszonyát.

A háziasszony vállat vont.

— Oh nem... Fontja 12 krajczár.

— Berlinben csak 11 krajczár fontja — mondta a Károly bácsi felesége.

— Hát az igaz, hogy itt egy kicsit drágább az élet, de hát azért lakik az ember a zöldben — tudakoskodott Erna.

— No, csak hogy Berlinben nem is kapják azt, amit itt. A hus, a főzelék, a szárnyas — minden, minden friss és nem két-három napos, mint Berlinben. De hát mit nézegetsz ott, Erna? — szólt rá a háziasszony beszédközben a lányára.

A fiatal leány egészen kihajolt a veranda korlátján és hosszasan nézte az utat. Mikor az anyja rászólt, hirtelen visszafordult és könnyedén, odavetőleg válaszolt:

— Oh, semmi mama! — azt hiszem, egy koldus jön erre.

— Már megint, — szólt a háziur, könnyedén felemelkedve és az utra kitekintve.

Es csakugyan. Az uton egyenesen a veranda felé egy viharvert, ráncosképu ember közeledett a napégette, poros országuton, rongyos ruhában, félretaposott, agyonfoltozott cipőkben. Kezében nagy görcsös botot fogott, amelyre nehézkesen, fáradtan támaszkodott.

— Tubeléktől jött ki, — mondta Erna, — azt hiszem, egyenesen hozzánk jön. Ugyebár, adunk neki valamit?

— Hogyne!

— Természetesen adunk neki!

Szólt a társaság kórusban. Es az urak szonnal tárczáik után nyultak és aprópénzt kerestek benne.

— Segíteni kell a szegényeknek, ahol lehet — mondta Károly bácsi. — Mindig

Legújabb egész könnyű uri és fiu kemény és puha filz, szalma, vászon és panama kalapok a legfinomabb minőségben és minden színben. — Carlsbadi és budapesti kézimunka készítésű női, férfi és gyermek cipők mindenféle kiállításban, meglepő nagy választékban. — Nyakkendőket különleges, szép, új minták. — Színes és fehér ingekben dús választék és mérték után is készíthetők. Sport cipők, övek, mellények, bicikli-ingek, sapkák, keztük, harisnyák s mindennemű női és férfi divatcikkeket legnagyobb választékban és lelkiismeretes, olcsó árak mellett ajánl.

Keresztény üzlet!

Elösmert szolid bevásárlási hely!

FÁBRY TESTVÉREK

divatáruház

Nagyvárad, Fő-utca.

surditások távolról sem meritik ki a Somló ur baklőveit. Még megszámlálhatatlan tétele van Neki, mely még az említettek-nél is nagyobb absurdum. Csak egyet emelek ki: »A meglevőhöz ragaszkodni, annak valami szentséget tulajdonítani, mindig tudománytalan, sőt egyenesen barbár koncepczió.«

Itt már megáll a józan ész. Mit tanít ez az ember? Minden, ami van, az rossz. Ez oly csálhatatlan törvény, mely még a fejlődés általános elve alól is kivétel. Nem kell még azt sem vizsgálnunk, mi az, ami létezik. Elég az, hogy létezik. Már ezáltal rossz. Aki ezt védi, az tudatlan és barbár. Ez a katedrara való vélemény: türelmes más nézettel szemben, megbecsüli az ellenvéleményt.

Kell még több példa? Nem. Felesleges. Kell bizonyítani, hogy ez absurdum? Nem. Felesleges.

Arra azonban psychologice kíváncsi lehet az ember, hogyan vonta le a Pester Lloyd az említett előzményből az említett következményt? Ezt is meg lehet magyarázni. *Somló még ma ugyan nem sokat számít, de tudóssá kell lennie, mert: Ein, von unsere Leut!*

X. Y.

Dr. Bozóky Alajos a francia kongregációkról.

Nagyértékű tanulmány jelent meg a »Katholikus Szemle« legutóbbi füzetében. Dr. Bozóky Alajos, a nagyváradi kir. kath. jogakadémia nagytudomány igazgatója ír a francia kongregációk elleni törvényhozásról.

Nálunk Magyarországon elképzelhetetlen az a sötét elfogultság és barbár erőszak, melyel a francia obskurus szabadkőművesek a szerzetes rendeket egyenesen ki akarják irtani. Ezerféle aprólékos követelménynek kell eleget tenniük, kimutatásokat készíteni minden haszontalanságról s ha mindezen, csaknem képtelen feladatoknak megfeleleltek, akkor is külön törvény szükséges ahhoz, hogy működésüket megkezdjék.

mondom a feleségemnek, hogy sohase engedjen el koldust adomány nélkül az ajtajából.

— Na én nem is teszem — szolt az asszony — ha semmi egyéb nincs kéznél, de egy pár fillér mindig csak akad.

— En mindig boldog vagyok, ha adhatok. Itt van már az az ember, Erna?

— Igen mama, itt van már és valamit enni kér.

A leány kérdőleg nézett anyjára.

— Oh, ha valamit ennem adnának nagyságos asszonyom — hangzott egy fájdalmas, esdeklő hang — olyan nagyon, nagyon éhes vagyok.

— Enni — szolt a háziasszony — enni — igen — de én nem főztem csak éppen magunknak.

— Oh csak egy falatot! hangzott újra az esdeklés.

— De hát igazán nincs semmi maradékunk.

— Ne, add oda neki — mondta a háziur és egy pénzdarábot nyomott az Erna kezébe.

— No itt van Károly bácsitól is egy krajczár — szolt az asszony, de most már elég.

Persze a jelenlegi szabadkőműves többség ilyen törvényt meg nem szavaz. Ha megkapnák is a működési engedélyt, akkor is örökös szekaturának vannak kitéve; józan ember mosolyog rajta, hogy az u. n. felvilágosodás hőbortosai milyen neveléségesen gyerekes feltételek teljesítését kívánják a szerzetesektől működésük közben is. És ha mindennek megfelelően a kongregációk, akkor a minisztériumnak csak egy tollvonásába kerül és a törvényhozásilag engedélyezett szerzetesrendet egyszerű minisztertanácsi határozattal megszünteti, felszámolót küld nyakukra s vagyonukat elkobozza.

A közjog alapelveit sérti ez a törvény legélesebben, mikor a minisztériumnak megadja a törvény eltörlésének abszolutisztikus jogát s azt így a parlament fölé helyezi. A méltányosságot és jogot még mélyebben sérti az a mód, a hogy a feloszlatott kongregációk tagjairól »gondoskodnak.«

A volt szerzetes megkap bizonyos maximumot ellátására, ha telik a rendvagyóából. Ha fölösleg van, az az államé. Ha nem elég a vagyon még a minimumra sem, hát akkor a volt szerzetes egyszerűen — koplal, mert a szabadkőműves humanizmus tud valakit koldussá tenni, de aztán koplalni is hagyja.

Erről a szomorú helyzetről nyújt teljes képet dr. Bozóky cikke, mely a kérdést jogi oldaláról, a legszigorubb tárgyilagossággal ismerteti. Hogy a pusztá ismertetés a legkegyetlenebb elítélés, az már nem a cikknek, hanem a témának köszönhető.

Utóhang a szkupstina választásokhoz.

A Belgrádban tegnap tartott szkupstina választásokról szóló végérvényes jelentés a következő: 216.870 választó körül 182.583 adta szavazatát a kormány listáira, 1322 az ellenzéki lejtromon levőkre szavazott. Az ellenzék egy jelöltjét sem választották meg. Valamennyi megválasztott képviselő és pedig szám szerint 130, kik közül 71 a liberális, 30 a radikális párthoz tartozik, valamint a többi 29 részben pártonkívüli, részben volt haladó pártiak, kormánypártiak.

— Adj neki egy pár zsömlét is — mondta az anya a kenyeres kosarat lányának nyujtva.

— Hogy örült neki — lelkesedett Erna az asztalhoz visszalépve — de igazán nagyon éhes lehetett szegény, mert mindjárt beharapott a zsömlébe.

Hát igazán kellemetlen, hogy az ember nem adhat mindig valami ennielőt, de hát hiszen nem főzhet az ember többet, csak azért, mert egy koldus vetődhet be.

— Pedig hogy esdekel szegé y — mondta Erna elgondolkozva.

— Eh, végre is kapott két krajczárt — mondta a háziur.

— Es két zsömlét — tette hozzá a háziasszony.

Aztán hozzáálltak ismét a tengerihez, amelynek felát a pecsenye előt az inas levitte a cselédszobába...

Bódog vakolása.

Fürdik a holdvilág az éj tengerében,
Méláz Somló Bódog faszor sötétjében,
Temető árkatól alig pár lépésre
Kicsi kis pagoda ásitoz felé e.
Kicsi kis pagoda, alig-alig rófnyi,
Szegénynek teteje sem tudott kinőni.
De benne azt mondják, örök fény világol,
Mert hát ez a szabadkőművesi páholy.

Méláz Somló Bódog faszor homályába...
Doktor Vé Zsé testvér kiszól im hozzája:
»Gyere be szép rózsám, Bódogom gyere be,
Látod, hogy nem vagyok egyedül idebe,
Főmest'ram kesergőn huzza a száraz fát,
Flott famulus penzet hozzája ezterát...
Vitézlő Sarkadi rávisit: »Lánczhordtát,
Begyere, különben betöröm a bordád!«

Igy szólott a tudós, félelmes Sarkadi.
Harczra meredeznek öklei, sarkai.
»Porondra! csülökre! a gyepre legények!
A humanizmusért folynia kell vérnek!
Oles vállaimon reng a világ sorsa,
Mennyboltot szakasztó erő a karomba',
Egy szál bajuszomra kilencz papot szúrok,
Ne féj fiam Bódi, mig látsz ily vasgyúrót!«

Ifju Somló Bódog megy a pagodába,
Várják bent testvéri szives vakolásra,
Asztalon koponya, malterozó kanál,
Vonalzó és körző szép sorban vigan áll.
Főmest'ram leteszi kopott hegedűjét,
Kuczkóban Flott nrfi tartja nyirettyűjét.
S a mig a koponya Bódogra rátátog,
Imigy töltik belé a világosságot:

»Somló Bódog testvér, inti a főmester,
Csak folytasd útadat, de még, még több mersszel.
Katholikus pénzen keresztény tanszékéből
Rugd le a csillagot a mennybeli kékről.
S hogy még jobban menjen a humánus munka,
Allj be ime közénk testvéri áncunkba.
Vakolásunkból végy uj okulást Bódog,
Katonavároson akkor lesz jó dógod.«

Töltik bele sorban a világosságot:
»Poroljad a csuhát!« Edelmann ur hápog.
»Lobognak a máglyák!« Rémuldöz dr. Vé Zsé.
Radó rábólint: »Bár élünk még kevésse...
Ketten hárman fogják vitézlő Sarkadit:
»Fogjatok meg, mert még megverek valakit!«
Fodor Gyula is szolt: »Rémes reakció!
Van itt két püspök — és egyik sem lett zsidó.«

»Népbutítás! Sötét reakció!« zúgnak.
Somló Bódog testvér fülei dugólnak.
»Torquemada! tűz, vas! víz! Inkviziczió!«
Bódog testvér sóhajt: »Süketnek lenni jó...
Szökik hazafelé. Visszanéz mélázva —
Sohsem volt ily zajos, bős zsinagógába!
S pennája szárara gúbaszkodva mondja:
»Mért is adtam fejem tilalmas dologra?«

Nagyvárad-Püspökfürdő-Félixfürdő.

	S z e m é l y v o n a t							
Nagyvárad áll.	7.33	9.50	—	—	—	4.44	—	8.58
Nagyvárad-Vásártér ind.	7.20	9.31	11.42	2.08	4.37	6.28	8.54	
V.-Velenceze >	7.34	9.47	11.58	2.24	4.53	6.44	9.10	
Rontó >	8.02	10.14	—	2.93	5.09	7.11	9.29	
Püspökfürdő >	8.07	10.19	—	2.44	5.14	7.14	9.34	
Félixfürdő	8.24	10.37	—	2.58	5.31	7.18	9.51	

FESTÉK, LACK ÉS KENCZEKERESKEDÉS.

CSILLAG IGNÁCZ

N A G Y V Á R A D, Kossuth-utca (Mezey-ház)

A tavaszi idény beálltával van szerencsém a t. közönség becses figyelmét felhívni kizárólagos festékkereskedésemre, hol is minden e szakmába vágó cikkek a legjutányosabban szerezhetők be. Különösen ajánlom saját készítményü borostyán, sprit PADLÓFÉNYMAZAMAT.
E C S E T E K nagy raktára!

Féliczfürdő-Püspökfürdő-Nagyvárad.

	S z e m é l y v o n a t					
Féliczfürdő ind.	8.30	10.42	—	3.—	5.84	7.20 9.53
Rontó >	8.37	10.49	—	3.05	5.41	7.25 10.00
Püsp. fürdő ind.	8.48	11.00	—	3.11	5.51	7.31 —
V.-Velence >	9.04	11.16	12.00	3.27	6.08	7.47 10.13
Nagyvárad-Vásártér érk.	9.22	11.34	12.16	3.45	6.24	8.05 10.30
N.-várad áll. érk.	—	11.27	—	—	6.18	— 10.32

Az indulási és érkezési adatok közép-európai időre vonatkoznak. Az esteli 6 órától reggeli 5.53 perzig terjedő idő fekete számokkal van jelölve.

UJDONSAGOK.

Régészeti és történelmi muzeum (Schlauch-park) nyitva mind a vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 8—5-ig 10 krért. Kedden és csütörtökön d. u. 3—6 óráig 20 krért. Más időben 50 kr.

TAJEKOZTATO.

Június 6. A biharmegyei nőegylet választm. gyűlése d. u. 4 órakor báró Gerliczyné lakásán.

Június 7. A biharmegyei Casino közgyűlése d. u. 5 órakor.

* A szépitészeti és közlekedési bizottság ülése. A Bémer-tér ösdi képe néhány év alatt teljesen átalakult és Nagyvárad legszebb pontjává lett. A Szigligeti-színház, a Bazár-épület, a gyönyörű Sztarill-féle épületen kívül a közel jövőben még egy hatalmas épülettel lesz gazdagabb a Bémer-tér. Ifj. *Guttmann* József építész a Bémer-tér és a régi Posta-sikátor sarkán lévő *Knapp* házat megvette és a ház helyén pazar fényvel berendezendő szállodát épít, kávéházzal, vendéglővel, sörcsarnokkal. *Guttmann* a nagyszabású építkezésre már folyamodott engedélyért a város tanácsához. A tanács, mielőtt megadná az engedélyt, meghallgatja a bemutatót tizen négy tervre vonatkozólag a közlekedési és szépitészeti bizottság véleményét. A bizottság e tárgyban *Komlóssy* József gazdasági tanácsos elnöklete alatt ma délelőtt 11 órakor a városházán gyűlést tart. Az építkezéshez az engedély megadása után azonnal hozzáfognak.

* Szemle a honvédség fölött. Nagy Győző honvédezerede, dandárparancsnok hétfőn délután Debreczenből Nagyváradra érkezett. Nagy dandárparancsnok három napot fog időzni városunkban s ez idő alatt a nagyvárad 4-ik honvédegyalogezred fölött fogja a szokásos tavaszi nagy szemlét megtartani a Bóné-kutnál levő gyakorlóterén.

* Uj orgona a papnöveldeben. Kedves kis háziünnepség volt Pünkösöd másodnapján a lat. szert. papnevelő intézetben. Ekkor áldották meg a szeminárium házi kápolnája számára *Ország* Antal helybeli kiváló orgonaépítő által készített orgonát. Az ünnepélyen a szeminárium elöljáróságán kívül számos vendég vett részt. A csinos, kellemes szép hangú orgona dicséretére válik készítőjének, *Ország* Antalnak.

* Ki írta az Apostolok cselekedeteit? Nem kell valami járatos theologusnak lenni, hogy erre a kérdésre megfelelhessen valaki. Az V-ik gimnazistának tudnia kell, hogy az új-szövetségnek az evangéliumok után e legnevezetesebb könyvét Szent *Lukács* írta. De Vészi még nem jutott el az új-szövetséghez, meg lehet azért bocsátani neki azt a tudatlanságát, hogy ő *Barnabást* vallja az *Apostolok cselekedetei* írójának. De ha ennyire járatos a teológiában, akkor ne ítélkezzék a teológiai dolgok felett s akkor nem fog olyan hadarságokat mondani, mint lapjának pünkösdi cikkében, melyben a többi közt azt állítja, hogy ha Saulból nem lett volna Paulus, akkor a Golgothán befejeződött tragédia csupán a zsidó nép vallási mozgalmának egy fejlődési fokát jelezte volna. Mert Jézustól eredt a Hit, ámde az Egyház s a ke-

reszténység mint egyetemes intézmény kizárólag a Pál műve. Az egyház Krisztus alapítása s annak elterjedése a Szentlélek műve és Szent Pál pedig a Szentlélek kegyelmének kiválasztott eszköze volt. A reformkatholicizmus füzeteit úgy látszik forgatja néha Vészi, de ebből is keveset ért meg; — innen van aztán az ő sok baklövése.

* Esküvő. Piros pünkösöd hétfőjén, virágok ünnepén vezette oltár elé bájos és kiváló műveltségű menyasszonyát, *Novák Margitot Cserey* Dezső, a Nagyvárad Takarékpénztár képzett és szorgalmas tisztviselője. A fiatal párt a szív igaz vonzalma vezette Isten házába áldásért, lehetetlen, hogy ez áldást meg ne nyerjék. Az esketési szertartást dr. *Vucskics* Gyula plébános végezte, a ki komoly, megindító beszédet intézett a fiatal párhoz. Tanúk voltak: *Hlatky* Endre az ügyvédi kamara elnöke és *Tóth* Gyula győri pénzügyőri főfelügyelő. Koszorus párok: *Szekely* Irma és dr. *Krüger* Aladár, *Tóth* Irma és *Cserey* Géza, *Tóth* Irénke és ifj. *Böszörményi* Géza. Az esketési szertartás után az örömapa, *Novák* János városi házi pénztári ellenőr házában a nagyszámú vendégsereget gazdag vacsora várta, miközben számos szellemes tószhangzott el. A társaság aztán *Eura* testvérek kitűnő zenekarának hangjai mellett együtt a legjobb hangulatban a késő órákig maradt együtt.

* Vidéki hírlapírók országos gyűlése. A Vidéki Hírlapírók Országos Szövetsége az Otthon disztermében tegnapelőtt délután tartotta meg VI. közgyűlését, melyen a vidéki sajtó munkásait érdeklő számos fontos kérdés, mint a választott bíróság intézményének létesítése s a szövetség tanulmányi ösztöndíjának adományozása is elintéztést nyert. Elhatározta továbbá a közgyűlés, hogy körlevélben keresi meg az ország összes városait és törvényhatóságait a szövetség támogatására és mozgalmat indít a *hírlapírók és kiadók közt való magánjogi viszony* törvény útján leendő szabályozására s ebbe a mozgalomba bevonja a többi hírlapírói testületeket is. Egyébként a költségvetés megállapítása és a zárszámadások hitelesítése után az elnökséget és igazgatóságot újabb három évre megválasztották. A szövetség ez idei tanulmányi ösztöndíját, 500 koronát ifj. *Móricz* Pál debreczeni szerkesztő kapta; jövő évre az ösztöndíjat *Benedek* Árpád aradi szerkesztőnek szavazta meg a közgyűlés. *Tiszi* Lajos (Arad) mint korelnök indítványára a közgyűlés nagy lelkesedés közt újra megválasztotta elnöknek *Kulinyi* Zsigmond szegedi szerkesztőt. Ugyancsak egyhangulag lettek nagy lelkesedés közt újra megválasztva alelnökké *Barát* Armin (Temesvár) és *Szávay* Gyula (Debreczen), titkárrá *Palócz* László (Szeged) és pénztárnokká *Tömörkény* István (Szeged). Választmányi tagok lettek Nagyváradról: *Sas* Ede, dr. *Halász* Lajos és *Fehér* Dezső.

* Egy fiatal tanító halála. Részvétellel értesülünk, hogy a nagyvárad községi iskolai tanítói kar egy fiatal, képzett s szorgalmas tagja, *Buday* Béla, Pünkösöd másodnapján reggel hosszas, keresztényi türelemmel viselt szenvedés után 21 éves korában elhunyt. A megboldogult csak egy év óta tagja a tanítói testületnek. A múlt iskolai év elején választotta meg az iskolaszék bold. *Gasparik* Lajos helyére a körözsparti közs. elemi finiskolához. A szegény fiatalember telve ambícióval, foglalta el helyét, de már akkor beteg volt. Egész mostanig szenvedett, míg végre megváltotta a halál. Az elhunytat özvegy édes anyján kívül nagy s előkelő család gyászolja. Temetése ma délelőtt 11 órakor lesz a vízvezeték-utcai gyászhatól. Ravatalára a tanítói testület díszes koszorút helyezett s temetésén testületileg vész részt. A család a következő gyászjelentést adta ki:

Alulírottak fájdalomtelt szívvel tudatják a forrón szeretett fiu, testvér és rokon *Buday* Béla nagyvárad községi iskolai tanítójának folyó évi június hó 1-ső napján, reggeli 7 órakor, a

halotti szentségek felvétele után, életének 21-ik évében, hosszas szenvedés folytán bekövetkezett gyászos elhunytát. A megboldogult hűlt tetemei folyó évi június hó 3-án, délelőtt 11 órakor fognak a róm. kath. egyházszertartása szerint a vízvezeték-utcai 23-ik számú háznál be-szenteltetni s azután a nagyvárad-olaszi-i sírkertben örök nyugalomra tétetni. Az engesztelő szent mise-áldozat az elhunyt lelkiüdvéért folyó évi június hó 4-én, délelőtt 10 órakor fog a premontrei-rend templomában az egek Urának bemutatni! Mely végtisztességtételre az elhunyt barátai és ismerősei tisztelettel meghívatnak. Nagyvárad, 1903. évi június hó 1-én. Az örök világosság fényeskedjék neki! Edes anyja: *Ozv. Buday* Józsefné szül. *Brandt* Róza. Testvérei: *Dr. Buday* József és neje *Ajtay* Jolán, ezek gyermekei: *Olivér* és *László*. *Buday* Antal és neje *Zilahy* Olga, ezek gyermekei: *Tibor* és *Lajos*. *Buday* Anna és férje *Herczegh* József, ezek gyermekei: *Klára* és *Anna*. *Buday* Alajos, *Buday* Róza, *Buday* Sándor, *Buday* Mariska, *Buday* Agnes, *Buday* Gusztáv.

* *Sujánszky* irói jubileuma. *Sujánszky* Antal püspök esztergomi nagyprépost hétfőn ünnepelte Esztergomban irói működésének 70 éves jubileumát. A *Szent István társulat* és az *Országos Pázmány-Egyesület* egy küldöttség által képviseltette magát az ünnepélyen. Délben tisztelgett az ünnepelnél *Murgalits* Ede, a katolikus irodalmi egyesületek küldöttségei nevében és méltatva a püspökök irodalmi és hazafias érdemeit, lelkesen üdvözölte őt; *Cziklay* Lajos, a Pázmány-Egyesület díszes üdvözlő iratát nyújtotta át, mire a püspök hálással köszönte meg a katolikus irodalmi társulatok megemlékezését. A tisztelgés után fényes díszebéd volt a nagypréposti lakban, melyen többek között *Boltizár* és *Bogisich* püspök is résztvettek. *Sujánszky* püspök vendégeit éltette, dr. *Kis* János praelátus és *Kaposi* József, a Szent István-Társulat igazgatója, az ünnepeltet köszöntötték fel.

* A szélvihar áldozatai. A szombaton éjjel dühöngő szélvihar és eső több helyen nagy szerencsétlenségeket idézett elő, mely alkalommal emberéletet is követelt. A békésmegyeri Szunyog-pusztán 60—70 vidéki ember dolgozott. A kapálással nem tudtak elkészülni, ott maradtak tehát az uradalomban, ahol egy nagy ököristállóban voltak elhelyezve. Szombaton éjjel az óriási szélvihar az istálló egyik falát bedöntötte s a munkások közül Csábi Illés tizenhét, Takó Simon tizenhat éves fiukat, *özv. Turi* Mátyásné, *Kosró* Veron 17 és Nagy Agnes 18 éves leányt a beomlott fal agyonütötte, többet pedig súlyosan megsebesített. A szerencsétlenség után a megmenekültek csak hosszas és fárasztó munka után tudták a leomlott fal törmelékét elhárítani, ahol aztán megtalálták a szerencsétlenül jártakat. A esetet bejelentették a gyulai kir. ügyészségnek, mely a vizsgálatot elrendelte.

* A gyámpénztár ügykezelésének egyszerűsítése. Ujabbán a magas kormány a közigazgatás minden terén hadat üzent a bürokratikus irányzatnak. Minden téren a jelszó az egyszerűsítés. A belügyminiszteriumtól tegnap is érkezett ily irányú rendelet Nagyvárad város tanácsához. A rendeletben a miniszter kívánja, hogy a városi gyámpénztár vezetésében is érvényesüljön az egyszerűsítés elve és számos utasítást ad benne a gyámpénztár egységes ügykezelésére nézve.

* Végzetes lövés. Halálos kimenetelű szerencsétlenség történt szombaton este Ferencfalván. Mint tudósítónk jelenti, *Csollár* István gazdaember kertjében sok kárt okoztak a kőborkutyák. A károsult gazda úgy akart segíteni a bajon, hogy a kertben talált kutyákat puska-lövéssel riasztotta el. Szombaton este is nagy kutyacsaholást hallott a kertjéből. Levette tőlött fegyverét s azzal a kert felé indult s amint a sötétben meglátott egy kutyát, rálőtt. A lövés után a csaholó eb elfutott, de nagy sikoltás

Lámadt. Csollár rosszat sejtve, befutott a kertbe s ott találta szomszédjának 17 éves Magda nevű leányát, akinek a golyó a mellébe furdott. A szerencsétlenül járt leány éppen Csollárékhöz akart menni, de a kertben volt kutyáktól nem mert előrébb haladni, amikor Csollár a kutyákra lőtt, csak hogy a lövése a kutyák helyett a leányt találta, akit a fák árnyékaitól nem vett észre. A megsérült leányhoz azonnal orvost hívtak, de a leggondosabb kezelés mellett is másnap reggel kiszenvedett. Csollár a szerencsétlenség után maga jelentkezett a csendőrségnél, akit egyelőre őrizet alá vettek. Az esetet táviratilag jelentették a királyi ügyészségnek, akit a helyszínre várnak.

* **Fehérvári fogva marad.** A család, uzsora, okirathamítás és hamis bukás vádjával terhelt **Fehérvári Dezső** bádigos és vízvezeték-szerelési vállalkozó letartóztatási ügyében ünnep másodnapján határozott a királyi törvényszék büntető tanácsa. Ugyanis Fehérvári, amikor kihallgatása után **Ember Géza** vizsgálóbíró fogságba helyezte, felkért ügyvédje **Hlatky Endre** útján felebbezett a letartóztatás ellen a kir. törvényszékhez. A törvényszék büntető tanácsa ülésében mérlegelve a Fehérvári ellen felhozott vádak súlyosságát és főleg azt tekintve, hogy a vádak igen alaposnak látszanak az eddigi vizsgálatok során, Fehérvárit felebbezésével elutasította s a vizsgálati fogságot reá továbbra is egészen a főtárgyalás megkezdéséig kiterjesztette.

* **Eljegyzés.** Imrei Soma, budapesti kereskedő, Pünkösdkor tartotta eljegyzését öv. Guttman Henriké leányával, Esztivel.

* **Rejtélyes hulla.** Rejtélyes eset foglalkoztatja már napok óta a rendőrséget. Nemrég **Klein Sándor** nagyvárad lakos jelentést tett a rendőrségnek, hogy **Böthy Odon**-utczai lakásán, a 18. szám alatt olyan kellemetlen hullaszagot érez, hogy ott tűrhetetlenné vált a lakhatása. A rendőrség egyik tisztviselője azonnal kiment a helyszínre és csakugyan meg is győződött a jelentés valóságáról. Majd egy bizottság véredek segítségével tartott kutatást a házban. Felszedték még a szoba padlózatát is, azonban eredménytelenül, a — hullaszag ezentúl is érezhető volt, de hogy honnan eredt, azt kinyomozni éppenséggel nem tudták. A rendőrség erre kiköltöztette a lakót s a szobát lepecsételte s továbbra is erélyesen nyomozza a rejtélyes hullát.

* **Tolvaj a Zion templomban.** Tegnapelőtt, hétfőn este imádkozás közben kellemetlen meglepetés érte **Markovits Sámuel**-t, aki a Zion templomban imádkozott. Amíg ugyanis az ájtatosságba volt merülve, addig valaki a zsebéből az aranyóráját lánczsal együtt ellopta. A tettest sikerült a rendőrségnek kinyomozni **Klein Sámuel** 18 éves, szatmári kereskedősegéd személyében, akit a rendőrség lezárta.

x Tisztelettel hívjuk fel az olvasó közönség szives figyelmét **Mezey Dezső** műlakatos és toronyórás lapunk mai számában közölt hirdetésére.

x **Figyelmeztetés.** Saját érdekében cselekszik mindenki, ha a villamos berendezésekről a **Nagyvárad Műszaki Villamos Vállalat** (Kert-utca 81. szám, Auer üzlet) költésigvetést kér, mely a **legalaposabban és teljesen díjmentesen** állítat ki a n. é. közönségnek. Csillárok részletfizetésre is kaphatók.

SPORT.

Céllövés. A polgári lövöldében május 24 és június 1-én tartott lövészettekben kilőtt 880 golyó közül kört talált 659, körmennyiség 3925, taraczk 140, mély lövés 50.

Tizenkettős körbe löttek: Mezey Mihály 12, Vomácska József 6, Rimler Károly 2 lövést.

Tizenegyes körbe löttek: Vomácska József 16, Mezey Mihály 10, Rimler Károly 3, Kelen Béla egyet.

Taraczkövések: Mezey Mihály 65, Vomácska József 57, Rimler Károly 15 és Kelen Béla 3.

Díjat nyertek mély lövésre: Mezey Mihály és Rimler Károly.

Körlövésre: Vomácska József és Rimler Károly.

EGYESÜLETEK.

A kath. kör. választmányi gyűlése.

A nagyvárad kath. kör. választmánya ma, június 3-án szerdán délután 1/2 órákor saját helyiségében gyűlést tart, melyre a választmányi tagok figyelmét ez uton is felhívjuk.

A nőegylet választmányi gyűlése. A »Biharmegyei és Nagyvárad Nőegylet« választmányi tagjait és védhölgyeit van szerencsém a f. évi június hó 6-ik napján d. u. 4 órákor lakásomon tartandó választmányi ülésre meghívni. Nagyvárad, 1903. évi június hó 2. napján. Özv. báró **Gerliczy Félix**né, elnöknök.

Igazságszolgáltatás.

Nagyvárad felaláló pöre.

A m. kir. Kuria olyan pörrel foglalkozik, amelynek sorsát az egész kontinensen érdeklődéssel várják. Az érdekes pör bennünket különösen érdekel, mert azt egy nagyvárad felaláló indította az állami postakincstár ellen, melyet találmányával kiszámíthatatlan előnyökhöz juttatott. A fölfedezés egyszer s mindenkorra lehetetlenné tette a bélyeghamisítást, melynek az államok roppant kárát vallották anélkül, hogy a veszedelmet módjukban lett volna elhárítani.

Két év előtt ajánlat érkezett a kereskedelemügyi miniszterhez, amelyben **Bordé Károly**, a nagyvárad árvaház gondnoka, bejelentette, hogy az általa feltalált vegyi szerekkel bármely, a m. kir. posta által felhasznált bélyegyet annyira megtisztít, hogy eredeti bélyeghez fölismerhetetlenségig hasonlóvá teszi; hajlandó tehát olyan festékanyagot előállítani, melyet viszont nem lehet eltávolítani anélkül, hogy a bélyeg alapszíne meg ne változzék.

A kereskedelemügyi miniszter kapott az ajánlaton és megbizta a nagyvárad postai igazgatóságát, hogy a minisztérium szakértője jelenlétében **Bordé Károly**lyal a kísérletet kezdje meg. A bizottság régi bélyegzőkkel lenyomatott, valamint az államnyomda által újabb kísérletek révén előállított festőanyaggal lebélyegzett postajegyeket bocsátott rendelkezésére, a miket a felaláló rendre megtisztított, majd bemutatta találmányát, amely hamisítást lehetetlenné teszi. Az anyagot **Bordé** a kincstárnak átengedte s ma már ezt használják Európa minden államában.

A kincstár a találmányt alkalmazta s a felalálónak 400 koronát ajánlott fel fáradozása jutalmául, amire **Bordé Károly** pört indított az államkincstár ellen **44,000 korona eljárási költség** fejében és külön az államnak szerzett haszonban való részesedés iránt. Az első és másodbírótság a keresetet elutasította, a m. kir. Kuria azonban mindkét ítéletet megváltoztatta, elrendelte a szakértők kihallgatását, amivel a pör jogi részét eldöntötte. Mennyi az államkincstár haszna, ér-e valamit a találmány és;

mennyit ér: erre nézve rendelte a legfelső bíróság a szakértők meghallgatását. Az érdekes pör tehát folyik és a szakértők lesznek hivatva eldönteni, mennyire teheti **Bordé** a követelését.

TANUGY.

Évzáró vizsgák a kereskedelmi iskolában.

A nagyvárad felső kereskedelmi iskolában az évvégi vizsgálatok a következő sorrendben fognak megtartatni:

Június 6-án szombaton, 7-én vasárnap a választásból.

12-én pénteken, keresk. számtanból, mennyiségtanból, könyvtelből és keresk. levelezésből a középső osztályban.

13-án szombaton, magyar, német és francia nyelvből, történelemből (alsó).

15-én és 16-án, szóbeli érettségi vizsgálatok.

17-én szerdán, magánvizsgálatok. (Az írásbeliek 9-én kezdődnek.)

18-án csütörtökön, magyar és német nyelvből, vegytanból és földrajzból, a középső osztályban.

19-én pénteken, a keresk. ismeretekből, természettanból és földrajzból az alsó osztályban.

20-án szombaton, a közgazdasági és jogi ismeretekből, francia nyelvből, a középső osztályban.

22-én hétfőn, a keresk. számtanból, mennyiségtanból és a keresk. levelezésből az alsó osztályban.

23-án kedden, az egészségtanból az alsó osztályban. (Délelőtt) a gyorsírásból a kezdők és haladók csoportjában (délután).

29-én hétfőn, a tanév ünnepies bezárása, a jutalmak és bizonyítványok kiosztása.

A vizsgálatok kezdete fél 8 órákor.

Az érettségi vizsgálatokon **Kirchner Béla** cz. főigazgató és **Nesnera Aladár** szakiskolai igazgató fognak elnökölni.

A vizsgálatok nyilvánosak lévén, a szülőket és az iskolaügy barátait tisztelettel meghívja Nagy-Váradon, 1903. május 26-án.

Az igazgatóság.

Záróvizsgálatok. A nagyvárad-újvárosi róm. kath. fiúiskolában a záróvizsgálatok a következő sorrendben lesznek: I. osztályban f. é. június 12-én délelőtt 8 órákor, a II. osztályban ugyanazon napon d. e. 10 órákor, a III. osztályban június 13-án délelőtt 8 és fél órákor, a IV. osztályban június 15-én délelőtt 8 és fél órákor. Torna-vizsgálat június 12-én délután 5 órákor.

Miről a szülőket és tanügybarátokat ez uton van szerencsém értesíteni.

Nagyvárad, 1903. június 3.

Az igazgatóság.

IRODALOM.

Ipari- és agrárszocializmus.

A budapesti egyetem hittudományi kara által, a **Horváth**-féle alpból 1902. augusztus 31-iki határidővel kitűzött következő pályakérdésre: »Művelt világi közönségünk igényeit szem előtt tartva bíraltassanak meg az ipari- és agrárszocializmus tanai a természetjog, nemzetgazdaság és keresztény vallás szempontjából stb.« — egy pályamű érkezett be **»Mélto a munkás a maga bérére«** jellegével. A bírálók egyhangu véleménye alapján a kar elhatározta, hogy a pályadíjat ezen munkának azon feltétellel ítéli oda, hogy az egyelőre ismeretlenül maradt szerző munkáját a bírálók észrevételei értelmében — legkésőbb 1904. augusztus 31-ig tökéletesítse, illetőleg dolgozza át; amikor is a benyújtandó munka újabb bírálat alá bocsátatik, s amennyiben a kitűzött feltételeknek megfelel, szerzőjének a pályadíj ki fog adatni. Ha szerző művét 1904. augusztus 31-ig, a kar dékánai hivatalához be nem

nyújtja, minden jogát a pályadíjhoz elveszti.

Kelt Budapesten, a hittudományi karnak 1902. május 22-én tartott e. i. VI. rendes üléséből.

Dr. Székely István,
e. i. dékán.

Katholikus Szemle. A Szent István-Társulat megbízásából szerkeszti Mihályfi Akos dr.

A most megjelent júniusi füzet Császká György érsek beszédét közli, melyivel a Szent István-Társulat nagygyűlését megnyitotta. Utána a következő érdekes tanulmányokat közli:

Hanauer A. István dr. Kereszténység Krisztus nélkül.

Bozóky Alajos dr. A francia kongregációk.

Szilvek Lajos dr. Az individualizmus csödéje a közgazdaságban. Második közlemény.

Rézbányay József dr. A keresztényvilág legnagyobb egyházi szónokai. Második közlemény.

Fieber Henrik: Művészeti Szemle.

Körösi Albin: Gaspar Nuncz de Arce Csatabangjaiból.

Tarcai György: Masolino. Történeti regény Zsigmond király korából. Hatodik közlemény.

Könyvismertetések és bírálatok, valamint a Szent István-Társulat nagygyűlésének leírása fejezik be a tartalmas füzetet.

A Katholikus Szemlét a Szent István-Társulat tagjai tagilletmény gyanánt kapják; nem tagoknak előfizetési ára egy évre 10 korona. Az előfizetések, valamint a tagságra való jelentkezések a *Szent István-Társulat titkári hivatalához* (Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 28. szám) intézendők.

NYILTTÉR.

Dr. Bárdos Imre

ügyvédi irodáját

Nagyváradon, Pável-utca 6-376. sz. a
megnyitotta. 305.

Szabott árak!

**China-ezüst
gyári raktár**

Nagyvárad, Bémer-tér.

Ajánlja dusan felszerelt raktárát, u. m. étszerek, asztalterítékek, gyertya- és karos gyertyatartók, álló villany-lámpák, tálcák, asztal- és gyümölcsállványok, dísz-tárgyak a legújabb művészies kivitelben. Patina, Doré és oxyd nász-ajándékok, verseny- és jubileumra alkalmi tárgyak stb. Vendéglő-, szálloda- és kávéházberendezések a legszolidabb kivitelben.

Chinai és valódi ezüsthöz igen alkalmas a chinai ezüst gyári raktár ezüst fémtisztító pora és ezüst fémtisztító-vize.

70

Szabott gyári árak!

En gros, en detail!

Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

MULATSAG.

M. Á. V. altisztek mulatsága. A székhelyi M. Á. V. altiszttakar az ottani szégyen meenház alap javára 1903. június 14-én, a vasuti vendéglő kerthelyiségében Radó András osztálymérnök védnöksége alatt tombolával egybekötött zártkörű *nyári táncvigalmat* rendez. Belépti-díj: Személyjegy 2 korona. Családjegy (3 személyre) 4 korona. Felülfizetések a jótékony célra köszönettel fogadtatnak és hirlapilag nyugtáztatnak. Kezdeté d. u. 4 órakor. Tombola d. u. 5 órakor.

TAVIRATOR.

Tiltakozó népgyűlés a katonai javaslatok ellen.

Budapest, június 2. (Saját tud. táv.) Kövi községben, a Szentiványi Árpád kerületében a vidék választói népgyűlést rendeztek, melyen elhatározták, hogy tiltakozó feliratot intéznek a képviselőházhoz a katonai javaslatok ellen s e feliratot egy számos tagu küldöttséggel juttatják a képviselőház elé. E feliratban sürgetni fogják a magyar tisztek magyar ezredekhez való visszahelyezését és a magyar vezényleti nyelvet.

Haldokló főispán.

Budapest, június 2. (Saját tud. táv.) Fenyvesi Ferencz veszprémi főispán betegsége válságossá vált, s most már dob-utczai lakásán haldoklik. A főispán régi szivbajából fejlődött a gyilkos vizebetegség.

Egy tiszt balesete.

Temesvár, június 2. (Saj. tud. táv.) A temesvári 29-ik gyalogezred egyik századosát kutyája fülön harapta. A kutyán pár óra mulva kitört a veszettség. A százados felutazott Budapestre a Pasteur-intézetbe.

Lezuhant a vonatról.

Frieszt, június 2. A tegnap éjféltkor Görzsből ideérkezett vonatból menetközben lezuhant Dr. Heiml Károly idevaló szemorvos. Az orvos a vonat alá került, mely ketté hasított. A Monfalconeba szállított hulla személyazonosságát ma állapították meg. (M. T. I.)

Zágrábi ünnepek.

Zágráb, június 2. (Saj. tud. táv.) A pünkösdi ünnep két napján Zágrábban megújultak a fűntetések s garázda tömegek óriási rombolást vittek véghez. Minden középületet vagy intézetet, a melyen magyar felírás van, megdobálták s ablakait összezúzták. Így a máv. üzletvezetőség épületét, a magyar nemzeti kaszinót stb. órákig ostromolták s letépték az ablakszárnyakat. Az *Agrammer Zeitung* szerkesztősége előtt egy óráig tombolt a tömeg s egy nemzeti sapkás leány a tömeg örömmujongása között valóságos örömtánczot lejtett.

A rendőrség tehetetlen a tömeggel szemben s a katonaságot kellett kivezényelni, hogy a nyugalmat visszaállítsák. Vasárnap többen megsebesültek. 36 embert letartóztattak. Este minden kávéházat, vendéglőt bezártak s az éjszaka csendben múlt el. Hétfőn ismét megújul-

tak a zavargások, de most már a katonaság rendet csinált. Több suhancz megdobálta a katonaságot a tömeg féktelen öröme, mire a vezénylő százados hársányan kiálltotta.

— Ha nyugodtan nem távoznák, sor-tüzet vezényelek.

Ez használt s a megfélemlített tömeg széteszlott.

Szerb egyházkerületi gyűlés.

Eszék, jun. 2. A pakrácsi szerb egyházkerület választmánya Nikolics Miron püspök elnöklete alatt tartott gyűlésén Bogdanovics nyugalmazott ezredes indítványára elhatározta, hogy az érdekből történő, görög nem egyesült vallásra való áttérések és a vegyes házasságokat minden eszközzel megakadályozza. (M. T. I.)

Sztrájk Amerikában.

Philadelphia, június 2. 90.000 textil-munkás sztrájkba lépett, míg 15.000, akiknek követeléseit teljesítették, folytatja a munkát. (M. T. I.)

A maczedónok.

Zimony, június 2. Hiteles értesülések szerint Maskov mitroviczai orosz konzult, Szcserbina utódját, visszahelyezik Üszkőbbe és helyébe Petrijev konstantinápolyi követségi titkárt nevezik ki mitroviczai orosz konzullá. Maczedóniában a bolgár bandáknál erősebben kezd pusztítani az éhínség. Az élelmiszerek ára néhány nap óta óriási módon fel-szökött. (M. T. I.)

Árvizek és viharok Amerikában.

New-York, jun. 2. Kausas-Cityből érkezett, de eddig még meg nem erősített hírek szerint 200 személy a vízbe fullt. Menekülőik, kiknek sikerült egy magasabban fekvő, Blufsnak nevezett városrészt elérniük, azt mondják, hogy 50 Blufsra igyekvő ember a vízbe fullt. Egy a víztől elragadott olajszállító uszály négy hida szétrombolt, a melyen az árt szemlélő sok ember gyűlt össze. A hadügyi hivatal nagy hajóhidat küldött, hogy meg lehessen nyitni az összeköttetést Kausas-Cityvel, valamint számos csolnakot és sok élelmiszert. A Kausas völgyben, mely Kausas-City közelében, 200 mért-földnyi területen víz alatt áll, 50 ember a vízbe fullt.

Atlanta (Georgia), június 2. Gaisrelleben tegnap délelben tornadovihar dühöngött, amely több házat teljesen szétrombolt és egyes házakat messzire elsodort. Sok embert felkapott az orkán és házakon, fákon keresztül röpitette őket. Hír szerint 200 ember vesztette életét. Az orkán több gyapotmalmot szétrombolt, miközben nyolcvan ember életét vesztette. (M. T. I.)

Nagy szerencsétlenség a Dunán.

Paks, június 2. Ma hajnalban nagy szerencsétlenség történt Gerjenben a Dunán. Egy uszályhajót bocsátottak vízre és ez alkalommal Szücs Benő és Szabó Sándor tartották a hajókötelet egy csolnakban. Diósi János kormányos a hajóról eleresztette a kötelet, mielőtt figyelmeztette volna az embereket. A kötél leütötte a csolnokról mind a két embert. Ezenkívül a parton állók közül is többeket megsebesített. Szücsöt kimentették a vízből, Szabó azonban nyomtalanul eltűnt a Duna hullámai között. A vizgálatot megindították. (M. T. I.)

A marokkói lázadás.

Páris, jun. 2. A Jonnart főkörmányzó fejedetét alkotott és a Zenaga-vidéken történt megrohanás alkalmával megsebesült 17 ember állapota meglehetősen kielégítő. Jonnart-utja közben szívélyesen üdvözölték. Különösen a said-i hatóságok fejezték ki szerencsekívánataikat, hogy a támadás alkalmával sértetlen maradt. Egy Beniunifból érkezett távirat jelenti, hogy a marokkóiak 56 embert vesztettek és mintegy 20 sebesültjük van. A halottak között találtak egy Sejk-nek fiát, ki a támadás reggelén biztosította a főkörmányzót teljes hűségéről és abbéli óhaját fejezte ki, hogy szeretné francia határszomszédaival a jó viszonyt fenntartani. Egy további Szidi távirat szerint Jonnart Mecheriába érkezett és ott számos kaidót fogadott, kik hódolatukat fejezték ki Franciaország iránt. Jonnart főkörmányzó azt válaszolta, hogy egy marokkói rablócsapat nem akadályozhatja Franciaországot a haladás és polgárosodás munkájának folytatásában. Kreiderben fogadta Jonnart főkörmányzó a benszülöttek főnökeinek felháborodásuk kifejezését és megadásuk kinyilatkoztatását. (M. T. I.)

000 REGÉNY CSARNOK. 000
000 000

Sorsjáték.

Regény.

Irtá: Stella (Szóke Berta.)

5

— No hát nem fogja többet mondhatni, — felelt büszkén Márta — még ha a szívem meghasadna, sem lesz szabad senkinek észrevenni a dolgot. Köszönöm édesem figyelmeztetésedet, igazán hálás vagyok érte.

Es ezután csakugyan nem vettek észre Mártán semmit, a mi efféle feltevésre adhatott okot. Nagy lelki küzdelmébe került, de mégis győzelmeskedett érzelmei fölött. Az a vidám mosolygó leány akart lenni ismét, a ki eddig volt, de nem nagyon sikerült, titokban sok könnyet ejtett első szép ábrándja szétfoslása fölött, s ez nyomot hagyott kedélyén.

Kevés idővel ezután elhelyezték Tornyait Kapocsról és Márta fájó szívvel tapasztalta, hogy hiába öntött annyi könnyet, érdemellen miatt forgolódott annyi éjen át álmatlanul ágyában, mert a rajztanár eltávozott anélkül, hogy tőle még csak el is búcsuzott volna.

— A nyomorult, — mondta zokogva — ennyit ér az a sok szerelmi eskü, mely örök hűséget ígér, változhatlan érzelmekről szól. Csak bírnám megvetni, amint megérdemelné, de nem, érzem, hogy ez az érzélem erősebb nálam, mert talán a siron tul is tartani fog.

Es most is ilyen körülmények között kellett a kis hirdetésnek megjelenni. Tulajdonképen örülnie kellett volna, hogy van valami a mi elvonja figyelmét sötét gondolataitól, de nem tudott. Sokkal inkább fájt még a csalódás, semhogy az érdekesnek ígérkező kaland lekötötte volna, pedig hát sokszor gondolta, ha te ugy én is úgy, meg gombház, ha leszakad stb. Azonban könnyebb volt ezt mondani, mint megtartani.

— Mégis csak hozzá kell fognom a fogalmazáshoz — mondta fölkelve a pamlagról. — Lerázom a nyakamról s aztán nyugtom lezz. Egy-két levélneí többet már ugy is napok kérdése, és ha csakugyan elmehetek vele, akkor Isten veled Kapocs egyidőre; Isten veled levelezés örökre. Oh! hiszen olyan jól fog esni az a kis változatosság, ki tudja, az az egészséges hegyi levegő milyen jó befolyással lesz kedélyemre, talán egészen gyógyultán fogok visszatérni. Beh jó is lenne!

Megállt az ablaknál és ábrándosan nézte az előtte elterülő pompás tájképet. Sokszor

nagyon sokszor órákon át el tudott gyönyörködni az egymás mellett egyenközüen futó szőlősorok üde a szemnek oly jóleső zöldjében, a dombok aljában épült verendás piros fedetű kolnák nézésében. Hányszor gondolta minő boldogság volna ott élni egyedül vele, egyedül neki. Olyan szép színekkel tudta kifesteni azt a közös kis otthont, annyi gonddal annyi szeretettel! Olyan puha, meleg, pelyhes kis fészek volt az, amit a párja részére tudott volna készíteni! De mit ért, ha a párja nem tudta, talán nem akarta érteni az ő hívó szavát!

Ej, de hát minek is élünk, ha vágyaink, azok a hön óhajtott, minden gondolatainkat, minden izünket betöltő vágyak nem teljesülnek. Ez a parányi lét csak arra való, hogy szenvedjünk, hogy Tantalusként szomjazzunk a boldogságot, s el ne érhesük azt soha? Miért, minek, mi célból. Töprenkedett számtalanszor.

Az ajtó felnyitott, de ő nem hallotta. Vajdáné lépett be. Már megint ábrándozik — gondolta — Istenem csak ezt a rossz tulajdonságot ne örökölte volna az apjától. Félek, ez lesz élete megrontója? Szegény gyermek, ha még legalább majd olyan férjet kapna a minő neje én az apjának vagyok, csak nem busulnék, de ki tudja, ki tudja...

Lassan oda ment hozzá s a vállára tette kezét. A leány egész testében megremegett; egy pillanattig azt hitte, teljesülve vannak azok az édes álmok s a ki mögötte áll, ez álmok megtestesítője. Szólni nem tudott, bár ajka édes gyöngéd szöva nyit meg.

— Elkészültél az irással — hangzott az anyja szava.

(Folyt. köv.)

SZERKESZTOI POSTA.

Tanszabadság. Somló-theoria. Közvélemény című cikkek íróit ez uton értesítjük, hogy a beküldött cikkeket köszönettel megkaptuk; mindenesetre sorát ejtjük e sikerült dolgozatok közlésének, de sajnos, terünk nem engedi, hogy egyszerre annyit adjunk e famózus ügyről. Örvendünk, hogy olvasóink ily nagy érdeklődéssel kelnek az igazság védelmére. Üdvözlét.

Egy olvasónak (Helyben.) Az a körülmény nem került el a mi figyelmünket sem, de nincs elegendő terünk egyszerre annyi oldalról foglalkozni ezzel az ügygyel. Legközelebb erre is ki-terjeszkedünk. Köszönjük az érdeklődést.

U. J. (Helyben.) Jönni fog, mikor? még kérdés.

KÖZGAZDASÁG.

Határídők.

	Budapest, június 2.
Buza októberre	7.36
Buza áprilisra	7.88
Tengeri	6.26
Rozs okt.	6.80
Zab ápr.	5.90
Káposzta, repce, aug.	11.90

Értéktőzsdé

	Budapest, június 2.
Oszták hitel	688.50
Magyar hitel	749.50
Allamvasut	694.
Rimamurányi	488.
Magyar jelzalog	535.25
Salgótarjáni	—
Wagon-kölcsön	—

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1902. június 2-án.

Magyar aranyjáradék 4	121.
Magyar koronajáradék	91.
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 1/2	—
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 1/2	—
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	—
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	98.50
Italmérsi jog megváltási kötvény	—
Horváth szlavonföldterhermentési kötvény	99.25
Magyar nyerevény-sorsjegy-kölcsön	199.
Tiszszabályozás és szegedi sorsjegyek-kölcsön	156.
Oszták járadék papirban	100.10
Oszták járadék papirban	100.10
Oszták járadék aranyban	120.75
Oszták korona járadék	100.75
Oszták államsorsjegyek	153.
Oszták magyar bank részvény	16.40
Magyar hitelbankrészvény	732.50
Oszták hiteliutaztat részvény	682.25
Párisi vista	95.20
29 frankos arany (Napoleon'dor)	19.07
Németbirodalmi márka	117.17
Londoni vista	239.70
20 márkás arany	23.43

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Első nagyváradai zálogház.

NAGYVÁRAD, KOSSUTH-UTCZA, a „Sas szálloda“ kapujával szemben.

Pénzkölcsön 8°-ra.

Értékpapírokra és sorsjegyekre 8°-ra a legmagasabb előleget ad.

Már zálogban levő sorsjegyeket, vagy értékpapírokat kiváltunk és olcsóbb kamatra magasabb kölcsönt adunk és kívánatra napi árfolyamban azokat meg is vesszük.

Mindennemű ékszerekre, ipari és árucikkekre a legkisebb összegtől a legmagasabbig legszolidabb feltételek mellett nyújt kölcsönt.

Visszafizetéseket a legkisebb részlettörlesztések mellett elfogadunk; ugyszintén vidéki megbízásokat is elfogadunk s azokat pontosan elintézzük.

Értékpapírok, sorsjegyek és ékszerek nagy tételeinél a legmesszebb menő kedvezmény biztosítottatik.

Mindennemű ékszerek, arany lánczok, arany órák, (különlegességek) gyűrűk s az ékszer szakba vágó mindenféle cikkek **legolcsóbb** bevásárlási forrása.

Diskrét kölcsön ügyletek elintézésére a kapu alatti külön bejáratnál külön terem áll rendelkezésre.

273.

Tisztelettel:

ELSŐ NAGYVÁRADAI ZÁLOGHÁZ TULAJDONOSA:

KLEIN M. és FIA,

Nagyvárad, Kossuth-utca 6. szám.

Legolcsóbb zálogház Nagyváradon.

Legolcsóbb zálogház Nagyváradon.

Olcsó ezüst-bevásárlás!!

119
A m. kir. fémjelző hivatal által fémjelzett
13 próbás *ezüst evőkészletek 5%*,
gyertyatartók és girandolók 6%,
krajczár grammja

DEUTSCH SIMON

ékszerésznél

Nagyvárad, Bémer-tér.

MERTZ NÁNDOR utóda

fűszer-, esemege és borkereskedése,
NAGYVÁRAD, Körözs-utca Mertz-ház.
Telefon: 448. szám.

Egy próba megrendelés elegendő, hogy
mindenki meggyőződjön az alább jelzett **Kávé-
fajok**

— **kiváló minőségéről.** —

Cuba kávé, finom, kilója 1 frt. 60 kr.
Ceylon-Cuba, finom, > 2 frt. — kr.
Cuba kávé extra finom, > 2 frt. 40 kr.

Minden kiló Kávéhoz egy
Kiló Cukor, ajándékkul.

Tisztán kezelt, természetes, Ma-
gyarádi fehér, és ménesi vörös

BOROK,

a legjobb minőségben.

Cognac-, Rum-, Likörök, Szilva- és
Seprő-Pálinka nagyraktár.**Jégbe-hűtött SÖR,**

egy nagy üveg . . . . . 13 kr.
egy nagy üveg kőbányai . . . . . 16 kr.

Kosarak, gyümölcszállításához a legol-
csóbb árban.

DENATURÁLT-SZESZ eladás.

Mindennemű **fűszer-árak, a legjobb
minőségben, mérsékelt árak mellett.**

Tisztelettel

Mertz Nándor utóda.

A várad-velencei volt Weinberger-
féle gyárhelyiségben

2 magtár

azonnal bérbevehető.
Értekezhetni lehet a Nagyvárad Takaré-
pénztárnál. 307.

Hazai ipar!

Butor

Modern lakásberendezések, valamint
egyeb butordarabok gyári árban

REISZ és PORJESZ

butorgyárosoknál, 296

Nagyvárad, Zöldfa utca elején.

Első nagyváradai gyári festékraktár!

Telefon 441.

Telefon 441.

GALLOVITS I.NAGYVÁRAD, Nagy-Teleky-utca 532. sz.,
saját ház.

Legolcsóbb festékáru bevásárlási forrás.
Ajánl

száraz és olajbatört festékeket,

firnisz, butor és koci-lackot.

Bronzok, szobafestő és mázoló ecsetek és meszelők
nagy raktára. 272

Különösen nagy raktár **szoba-padló lackokban.**

A legújabb találmányu **LINOLEUM padló-fénymázt** van szerencsém a
m. t. közönség b. figyelmébe ajánlani, mely igen gyors száradásánál, fényes-
ségénél és tartósságánál fogva minden más padló-lackot fölülmul.

Ö cs. és apost. kir. Felsőháznak legfelső elhatározása folytán.
A polgári jótékony célokra szánt

XXXV-ik csász. kir. államsorsjáték.

Ezen az Osztrák birodalomban egyedül törvényesen engedélyezett pénzsorsjáték 18.397
nyereményt tartalmaz készpénzben 506.880 korona összegben.

A főnyeremény 200.000 koronára rug.

A nyeremények kifizetéseért a cs. kir. lottóvédék kezeskedik.

A huzas visszavonhatatlanul 1903. évi június hó 18-án fog megtartatni.

Egy sorsjegynek ára 4 korona.

A sorsjegyek Bécsben a cs. kir. államsorsjátékok osztályánál, III. ker. Vordere Zollamts-strasse 7 sz. a
továbbá a lottógyűjtődékekben, dohánytőzsdékben, adó-, posta-, táviráda és vasúti hivataloknál, váltóüzletekben stb.
kaphatók. Játéktervek sorsjegyvétők részére ingyen adatnak ki.

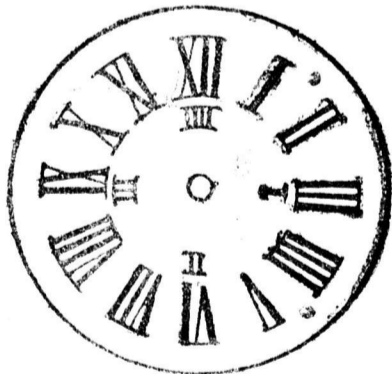
280

A sorsjegyek portómentesen küldetnek szét.

A csász. kir. lottójövedéki igazgatóság államsorsjátéki osztálya.

Számos kitüntetés!

Számos kitüntetés!

DADAY JOZSEF utóda

Mezey Dezső

műlakatos és toronyórák

Nagyvárad, Szent János-utca 320. sz.

Vaa szerencsém a m. t. közönség b. figyelmét felhívni a mai kor igényeinek
teljesen megfelelő és a legmodernebbül berendezett

műlakatos és toronyóra műhelyhelyiségemre,

hol több kiállításon kitüntetett szerkezetű **TORONYÓRAIM** vörös fémből
készült főkerekekkel s a felhuzást könnyítő, a legcélszerűbb módon alkalmazható **külön
mozgó orsókkal** s a súlyemelő czinkezett vassodronykötelet tartó vashengerekkel
és ingaszabályozó csavarokkal vannak ellátva.

KÉSZ TORONYÓRAIMNAK jótállás felelősség mellett felállítását is elvállalom
melyek pontos járásáért szavatolok.

A n. é. közönség szives pártfogását kérve, maradtam kiváló tisztelettel

MEZEY DEZSŐ,

műlakatos és toronyórák.

216

Városi és vidéki telefon 251. sz.

Előpataki gyógyviz.

Főraktár: Bihar-, Békés- és Szilágy-megye részére:

Szabó és Hajnal

fűszer-, csemege-, bor- és déligyümölcs-üzletében

NAGYVÁRAD, FŐ-UTCZA,
a Széchenyi szállodával szemben.

Az „Előpataki Gyógyviz” kitűnő sikerrel használtatik:

1. A gyomor és belek idült hurutjainál, gyomorgörcs, gyomorégésben, a tulságos nyálka és savképződéssel járó emésztési zavarokban, gyomor- és szélzsámbában, hányásoknál.
2. Altesti vérbőségben, vérpangásban, aranyérbben s az ezzel járó rásztkór s kedélykór szokásos szelrekedéseinél.
3. Máj- és lépdegánatokban, az epe kivetelő csöveinek hurutos bántalmainál, sárgaságban, epekövekben, a poszgerj és váltólázakból származott lépdegánoknál.
4. Fejlődési sápkórban s az ezen alapuló hőszámzavaroknál, a gervélykór torpid alakjainál s különösen vértengénységi állapotoknál.
5. A vesék és húgyhólyag hurutos bántalmánál, a kezdődő húgykő és fővénylerakodás eseteiben kitűnő húgysavoldó.
6. A méh idült tömüléseinél, dagainál, fehér folyás s rendetlen havazásnál.
7. A nemi részek gyengeségeiben.
8. Angolkórban egyáltalában gyermeketknél a szervezet ép és erős kifejlődését vas-és-mész-tartalmánál fogva meglepően elősegíti.

Az előpataki ásványvizet nemcsak a betegek használják, egészséges embereknek is üdítő itallal szolgál s különösen borral vegyítve a háztartásnál általános használatban van. Ez idő szerint évente 1.000.000 palackon felül küldetik szét bel- és külföldre.

Kapható: minden jelesebb fűszerkereskedés- és vendéglőben.

AZ ELŐPATAKI GYÓGYFORRÁSOK
KEZELŐSÉGE. 711**Kizárólagos kosárüzlet.**

A közelgő tavaszra megérkeztek nagy mennyiségben különböző alaku kerti székek, kerti garnitúrák, utazó kosarak és mindenféle kosáráruk, melyeket eredeti gyári árakban árusítok.

Nagy választék **GYERMEKKOCSIKBAN**, különböző házi butorokban és alkalmas **ajándéktárgyakban**.

Olesó, szabott árak! Kiváló tisztelettel:

OPPENHEIM F. VILMOS KOSÁRÁRU KERESKEDÉSE

NAGYVÁRAD, Fő-utca. (Barts-ház.)

Fontos az érdekelteknek tudni,
 hogy míg egyéb fajta keserűvizekből egy egész pohárral szükségeltetik,
 addig hathatós már fél pohár

IGMÁNDI
KESERŰ-VIZ.

Mint kitűnő étvágyat hozó természetes gyomortisztító és hashajtó.
 Amellett könnyen bevehető, mert ize nem émelygős, sós,
 hanem kellemes keserű.

Kapható mindenütt, úgy a forrástulajdonos:

SCHMIDTHAUER LAJOS gyógyszerésznél **KOMÁROMBAN**,
üvege 60 fillér.Minőségileg kérik össze nem téveszteni más olesóbb fajta keserűvizekkel s
beszerzésnél határozottan SCHMIDTHAUER-féle Igmándi viz kérendő.

Kapható helyben minden gyógyszertár és fűszerkereskedésben. 238

Export Amerika és Angolországba.

Telefon 418.

Kerületi képviselő: **Biró József.** Telefon 418.

Telefonszám 318.

Olesó és szakszerű

**VILLAMOS berendezéseket,
motor- és szellőztető szereléseket**

elvállal a

NAGYVÁRADI**Műszaki Villamos Vállalat és Csillár-raktár**

Nagyváradon, Kert-utca 81. sz. (Auer-üzlet).

Június 1-től a „Nagyvárad Takarékpénztár” palotájába lett áthelyezve.

Ne mulassza el senki **költségvetést** kérni, mely teljesen **díjmentesen** eszközölte.

Kiváló tisztelettel

Guthard Imre,
budapesti elektrotechnikus.**Grünfeld Ignátz,**
vállalkozó.

290

Telefonszám 318.

Szakszerűleg teljesített villamos felszerelés-
seimről tanuskodnak a hozzám intézett elismerő
levelek, melyekből csak néhányat bocsátok közre:

Tek. Guthard Imre elektrotechnikus urnak N.-Várad.
 Megkeresésére ezennel készsággal igazolom, hogy ön
 lakásom villamos világítási szerelését, illetőleg berendezését
 legteljesebb megelégedésemre végezte, munkája teljesen ki-
 fogástalan, másfél éve annak, hogy azt végezte, de eddig
 még legesekélyebb hiányt vagy hibát sem lehetett azon
 találni. Budapest, 1903. május 11.

Tisztelettel

Szerényi József,
miniszeri tanácsos.

Tekintetes Guthard Imre urnak Nagyvárad.

Ezennel értesítjük, hogy váci-utcazi üzletünknek
 villamos berendezésével, dacára annak, hogy eleinte fél-
 tünk, hogy e complicált nehéz munkát nem fogja kívánsá-
 gunkhoz méltón szállítani, nagyon meg vagyunk elégedve
 és reméljük, hogy pesti üzletének megnyitáskor ismét
 adhatunk Önnek munkát. Budapest, 1903. május 13-án.

Tisztelettel

Quentzer Testvérek
cs. és kir. udvari kalapgyárosok
Budapest, IV., Váci-utca 7.

Tek. Guthard Imre elektrotechnikus urnak N.-Várad.
 Hozzánk intézett megkeresésére örömmel igazoljuk,
 hogy cégünknek a villamos világítási munkálatokat teljesi-
 tette, melyekkel mi teljes mértékben meg voltunk elégedve.
 Budapest, 1903. május 15-én

Tisztelettel

Wodianer F. és Fiai (Lampel Róbert-féle)
cs. és kir. udvari könyvkereskedés
Budapest, VI., Andrássy-ut 21.

Nyomatott a Szent Iászló-nyomdában Nagyváradon.